

6. The National Council for the Accreditation of Teacher Education. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ncate.org>. – Загол. з екрану. – Мова англ.

Постригач Надія

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
м. Київ, Україна

ІНТЕГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄС

Ключові слова: європейський вимір, інтеграційна політика, педагогічна освіта, статус професії вчителя, якість освіти.

Одним із центральних проявів інтеграційної політики у сфері вищої освіти як у рамках Болонського процесу, так і Лісабонської стратегії є розвиток європейського виміру освіти. У контексті педагогічної освіти також визначено дві його складові: 1) європейський зміст педагогічної освіти; 2) забезпечення порівнюваності та визнання педагогічних кваліфікацій в рамках європейського простору, що слугує передумовою розвитку мобільності вчителів, учнів, шкільних адміністраторів (Сбруєва, 2008, с. 70–71).

Нові горизонти для європейського виміру освіти й запровадження його в курикулум педагогічної освіти відкрила доповідь Європейської Комісії «Про конкретні майбутні завдання для освіти та професійної підготовки у Європі (Стокгольм, 2001), яка містить пропозиції щодо спільних дій країн-членів ЄС у сфері освіти до 2010 р.; пропонує стратегію розвитку національних освітніх політик, включаючи такі спільні цілі: підвищення якості та ефективності систем освіти та підготовки в країнах ЄС; спрощення доступу до усіх форм освіти впродовж життя; посилення відкритості систем освіти європейських країн до всього світу. Вважаючи європейський вимір обов'язковою передумовою реалізації Лісабонської стратегії в останнє десятиріччя розробники наполегливо працюють над обґрунтуванням концепції європейського виміру в ХХІ ст., яка включає три складові, пов'язані з: 1) інформацією; 2) усвідомленням та ідентичністю; 3) умінням вибудовувати зв'язки один з одним (*Післядипломна освіта в умовах євроінтеграції*, 2012, с. 11).

Водночас багато систем освіти стикаються із загрозливою проблемою у наймі високоякісних випускників закладів педагогічної освіти, особливо у регіонах з дефіцитом вчителів, утриманні їх у професії після найму. Питання попиту та пропозиції вчителів є складним та багатовимірним, оскільки відображає декілька викликів: як розширити пул кваліфікованих вчителів, як вирішити дефіцити у викладанні певних предметів, як набрати вчителів у місця, де вони найбільш потрібні, як розподіляти вчителів справедливими та ефективними способами та як утримувати кваліфікованих вчителів у часі. Для цього, на думку учених та практиків необхідні політичні відповіді принаймні на двох рівнях. Перший стосується характеру вчительської професії та робочого

середовища вчителів і має на меті покращення загального статусу професії та її конкурентну позицію на ринку праці. Другий передбачає більш цілеспрямовані відповіді та стимулювання для окремих видів дефіциту вчителів, визнаючи той факт, що не існує єдиного ринку праці для вчителів, але важливим є їх найм, який відрізняється за типом та особливостями школи, зокрема, із врахуванням предметної спеціалізації.

Конкурентна компенсація та інші стимули, перспективи кар'єри та різноманітність, а також надання відповідальності вчителям як професіоналам є важливою частиною стратегії залучення найталановитіших вчителів до найскладніших класних аудиторій. Активні кампанії з найму педагогічного персоналу можуть підкреслити виконавський характер викладання як професії та прагнути до участі в групах з іншими поглядами на викладання. Якщо останнє розглядається як приваблива професія, її статус може бути додатково підвищений шляхом вибіркового найму, який змушує вчителів відчувати, що вони робитимуть кар'єру, якої прагнуть досвідчені професіонали. Початкова педагогічна освіта – ще одна важлива частина рівняння для забезпечення високоякісним педагогічним корпусом у довгостроковій перспективі. Однак, слід зауважити, що наскільки б хорошою не була переддипломна освіта вчителів, не можна очікувати, що вона підготує вчителів до всіх викликів, з якими вони зіткнуться протягом своєї кар'єри. Водночас безперервний професійний розвиток високої якості може допомогти усім вчителям відповідати потребам різноманітних учнівських груп, ефективно використовувати дані для керівництва реформами, залучати батьків та стати активними агентами власного професійного зростання (*Preparing teachers and developing school leaders for the 21st century*, 2012, с. 77).

З цією метою багато держав-членів вживають заходів для покращення якості та статусу викладання, наприклад, підвищуючи кваліфікацію, необхідну для початкової педагогічної освіти. У політикумах цих країн визнаються надзвичайно складні завдання, з якими стикаються вчителі, необхідність для кожного з них розвивати високий рівень знань у викладанні та навчанні й розуміння того, що потрібно молодим людям для досягнення успіху у навчанні. Спираючись на потребу встановлення культури співпраці, такі політичні заходи можуть призвести до підвищення якості освіти, ґрунтуючись на новому розумінні того, як і де відбувається навчання, визнанні того, що для ефективного викладання потрібно залучати команди професіоналів, а не окремих вчителів. Найголовніше, що такі заходи можуть водночас сприяти зростанню привабливості професії для більш широкого кола кандидатів, що є важливим викликом у більшості країн-членів ЄС, і часто поєднується з дефіцитом кваліфікованих педагогічних кадрів. Перетворення професії вчителя на фах, в основі якого є професіоналізм, прагнення, робота в команді та різноманітність кар'єрних можливостей (наприклад, стати лідером, наставником чи дослідником), може допомогти залучити більше кандидатів, як жінок, так і чоловіків у професію. У свою чергу впровадження нової динаміки з ширшими можливостями для професійного та кар'єрного розвитку може збільшити привабливість учительської професії та зменшити гендерний дисбаланс (*Strengthening teaching in Europe*, 2015, с. 5).

Отже, розвиток педагогічної освіти в країнах ЄС відбувається на тлі поглиблення інтеграційних процесів, підвищення кваліфікації у сфері початкової педагогічної освіти, безперервного професійного розвитку, встановлення культури співпраці із залученням команди професіоналів тощо. Перетворення професії вчителя на фах, в основі якого є професіоналізм, прагнення, робота в команді та різноманітність кар'єрних можливостей й професійного розвитку, може стати перспективним напрямом покращення якості вітчизняної педагогічної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Післядипломна освіта в умовах євроінтеграції: сутність, зміст, технології, готовність до змін: навчально-методичний посібник/ Пуховська Л. П., Артюшина М. В., Базелюк В. Г., Лушин П. В., Снісаренко О. С., Сніцар Л. П., Солодков В. Т. / за наук. ред. Л. П. Пуховської. Київ: Педагогічна думка, 2012. 122 с.
2. Сбруєва, А. А. Глобальні та регіональні тенденції розвитку вищої освіти в умовах побудови суспільства знань: монографія. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка. 2008. 80 с.
3. Preparing teachers and developing school leaders for the 21st century: Lessons from Around the World. Edited by Andreas Schleicher. OECD Publishing, 2012. 108 p.
4. Strengthening teaching in Europe: New evidence from teachers compiled by Eurydice and CRELL (June 2015). European Commission, 2015. 6 p.

Рогульська Оксана, Тарасова Ольга
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

ПОРТФОЛІО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАВИЧОК РЕФЛЕКСІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Ключові слова: педагогічна освіта, учителі іноземних мов, рефлексія, портфоліо.

Згідно з широким практичним витлумаченням, рефлексія – це здатність людини виконувати самоаналіз, осмислювати власне предметно-соціальне ставлення до світу. Зокрема, низька успішність школярів мотивує вчителя до аналізу чинників, які породжують отримання незадовільних результатів, конфлікти з дітьми, колегами, адміністрацією, впливають на недоцільну модель поведінки, вибраної педагогом. Самоаналіз, характеристика причин дисгармонії допомагають учителеві нейтралізувати суперечності в роботі, поведінці, взаємодії, ліквідувати негативні емоції й переживання, оптимізують балансування між собою й оточенням [2]. Проводячи рефлексію, майбутні вчителі іноземних мов мають аналізувати власну діяльність не лише як знавці мови, але і як особистості, педагоги, ретранслятори культур, психологи, комунікативні